

Suvestinė redakcija

LIETUVOS ZOOLOGIJOS SODO SAVANORIŠKOS VEIKLOS TVARKOS APRAŠAS

Lietuvos zoologijos sodo (toliau – LZS) savanoriška veikla (toliau – savanorystė), tai - galimybė atrasti ir išbandyti save aktyviai dalyvaujant šios bendruomenės veikloje. Savanorystė yra reikšminga dėl savo indėlio kuriant visuomenės gerovę, stiprinant socialinius ryšius bei skatinant aktyvų įsitraukimą į visuomenės ir bendruomenės gyvenimą.

Savanoriu gali tapti bet kuris asmuo, nepriklausomai nuo lyties, religinių ar politinių įsitikinimų, norintis prisidėti prie socialiai atsakingesnės ir geresnės visuomenės kūrimo, siekiantis įgyti naujų žinių, įgūdžių ir patirties bei nesiekiantis jokios materialinės naudos už atliekamą veiklą. Savanoriška veikla sudaro sąlygas geriau pažinti save, ugdyti asmeninius gebėjimus ir tobulėti.

Šiame savanoriškos veiklos tvarkos apraše pateikiama informacija apie LZS kaip savanorių priimančią organizaciją, nustatomi savanoriams taikomi reikalavimai bei aprašoma savanoriškos veiklos organizavimo tvarka. Taip pat apibrėžiamos savanorio teisės ir pareigos, pristatomos galimos savanoriškos veiklos sritys bei paaiškinama savanoriams taikoma motyvavimo ir skatinimo sistema.

I SKYRIUS

LZS KAIP PRIIMANTI SAVANORIUS ORGANIZACIJA

LZS vizija – būti moderniu biologinės įvairovės išsaugojimo ir mokslo centru, kuriančiu glaudų žmogaus ir gamtos tarpusavio ryšį.

Siekdamas įgyvendinti šią viziją, LZS investuoja į gamtos saugos, mokslo ir švietimo veiklas, plėtoja įvairias partnerystes bei nuolat ieško tvarių finansavimo šaltinių. Taip pat nuosekliai yra vystoma fizinė infrastruktūra, siekiant užtikrinti aukščiausius gyvūnų gerovės standartus ir

sukurti kokybišką lankytojų patirtį, didinant zoologijos sodo lankytojų skaičių. Gyvūnų gerovė yra esminis LZS vizijos pagrindas.

LZS kviečia savanorius prisidėti prie gamtos ir nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimo. Įstaiga siekia sudominti įvairesnes auditorijas lankytis zoologijos sode bei dalyvauti švietimo programose, gerinti savanorių patirtį visais metų laikais ir stiprinti bendradarbiavimą su įvairiomis suinteresuotomis šalimis. Vadovaudamiesi šiais tikslais, dirbame, mokomės ir kuriame stiprią savanorių komandą, kuri atspindi mūsų vertybes ir veiklos principus.

Gyvūnų gerovės užtikrinimas yra pagrindinė LZS pareiga ir svarbiausias uždavinys. Zoologijos sodas yra atsakingas už gyvūnų įkurdinimą bei tinkamas laikymo sąlygas, todėl nuolat yra gerinamos gyvūnų aplinkos sąlygos, atsižvelgiant į konkrečių rūšių poreikius, užtikrinama gyvūnų sveikatos priežiūra ir laikomasi nustatytų mitybos standartų.

Pagrindinis LZS tikslas – biologinės įvairovės išsaugojimas ir gamtosaugos žinių populiarinimas. Savanoriaudami LZS, asmenys turi galimybę gilinti žinias apie laukinę gamtą ir aktyviai prisidėti prie jos apsaugos. LZS kolekciją sudaro daugiau kaip 2000 gyvūnų, atstovaujančių apie 250 rūšių, iš kurių trečdalis yra įtrauktos į Lietuvos ir Tarptautinės raudonąsias knygas. Kolekcijoje eksponuojami bestuburiai, žuvys, varliagyviai, ropliai, paukščiai ir žinduoliai. LZS savanoriai prisideda prie nuolatinės gyvūnų priežiūros ir gerovės užtikrinimo. Siekiama įkvėpti savanorius domėtis laukine gamta, ugdyti atsakomybę už jos išsaugojimą bei skatinti aktyvesnį įsitraukimą į aplinkosaugos veiklas. Taip pat siekiama tapti išskirtine, kokybišką savanorišką veiklą vykdančia organizacija bei patrauklia socialine ir edukacine erdve.

Savanoriškos veiklos programa LZS pradėta vykdyti 2014 metų pavasarį. 2014 metų vasarą jau buvo susibūrusi aktyvi savanorių bendruomenė, pasirengusi prisidėti prie zoologijos sodo darbuotojų veiklos. Įvykdžius savanorių ir praktikantų apklausą, norint išsiaiškinti kodėl būtent renkasi padėti LZS, paaiškėjo, kad dažniausiai teigia norintys įgyti praktikos ir ateityje sieti savo gyvenimus su gamtosauga bei gyvūnais.

Nors šiuolaikinėje visuomenėje dažnai akcentuojama materialinė gerovė, savanorystė suteikia ir kitų reikšmingų vertybių: galimybę kaupti žinias, stebėti gyvūnus natūralioje aplinkoje, kuri dažnai veikia raminančiai ir motyvuojančiai.

Savanoriai LZS turi galimybę **atlikti įvairias užduotis**, kurios padeda įgyti skirtingos praktinės patirties:

- padeda LZS darbuotojams tvarkyti ir prižiūrėti zoologijos sodo voljerų fasadus, tvarko medžių šakas bei kartu su gyvūnų prižiūrėtojas kuria įvairias užimtumo priemones gyvūnams;

- vykdo gyvūnų stebėseną ir renka duomenis projektinei veiklai, susijusiai su gyvūnų gerovės užtikrinimu ir kitomis susijusiomis veiklomis;
- dalyvauja šviečiamojoje veikloje, informuodami visuomenę apie atsakingą elgesį su laukiniais gyvūnais bei biologinės įvairovės išsaugojimo svarbą;
- dalyvauja zoologijos sodo teritorijos tvarkymo ir priežiūros darbuose, įskaitant invazinių augalų šalinimą, teritorijos valymą bei kitų aplinkosauginių projektų įgyvendinimą.

LZS darbuotojai džiaugiasi savanorių pagalba. Ilgesnį laiką dirbant tą patį darbą kartais gali būti sunku pasiūlyti naujų idėjų gyvūnų užimtumo temomis, o savanoriai prisideda dalindamiesi savo mintimis, atsineštomis ne tik iš mokslo įstaigų, bet ir iš asmeninės patirties.

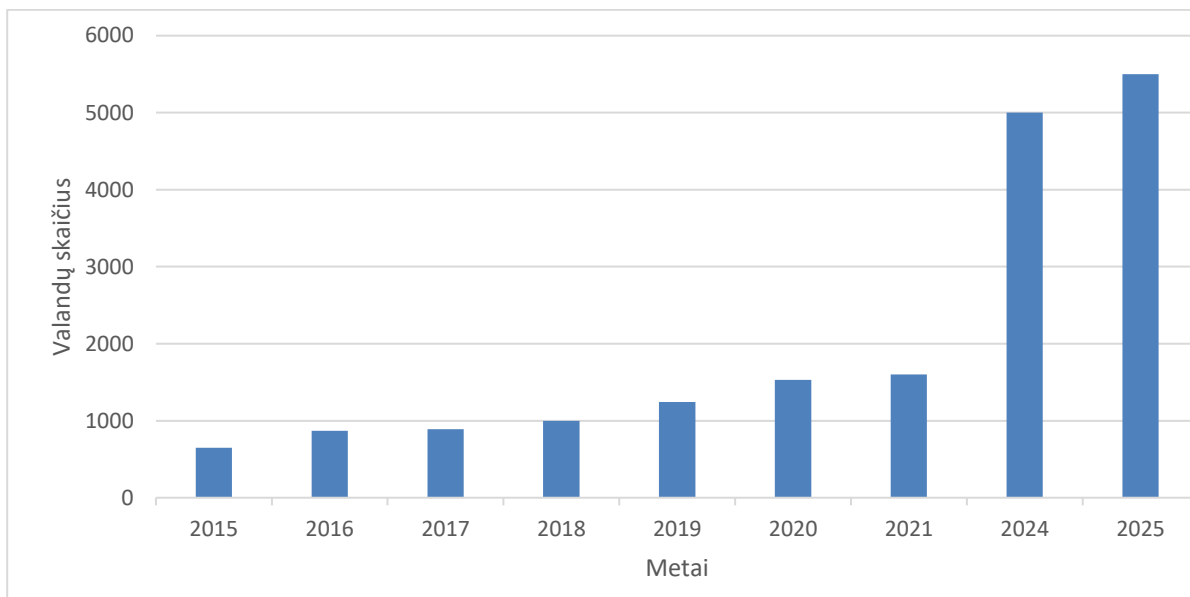
Džiaugiamės, kad zoologijos sodas užsiima ne tik lankytojų edukacija apie gyvūnus, bet ir suteikia išsamesnių žinių bei praktinių galimybių savanoriams ir praktikantams, norintiems geriau pažinti gyvūnus ir jų aplinkos priežiūrą.

Savanorystė LZS – puikus savęs pažinimo bei ugdymo būdas. Savanoriai sutinka, kad tai – prasmingiausiai praleistas laikas. „Smagu išbandyti save skirtingose veiklose, kuriose gali atrasti savo stipriąsias ir silpnąsias savybes ir būti gerų darbų dalimi, žinant, kad pagalba yra naudinga ir prisideda prie prasmingų iniciatyvų“, – sako jie.

Tai puiki galimybė pažinti naujus žmones ir naują aplinką, o kartu įgyti naujų žinių bei tobulėti. Be to, savanoriaudami žmonės išmoksta įvairių dalykų, tokių kaip lyderystė ir žmogiškųjų išteklių valdymas. Jie įsitikinę, kad savanorystė leidžia pasijusti taip, lyg laikas būtų leidžiamas prasmingai, t.y. prisidedant prie savo miesto ir bendruomenės gerovės.

Nuo 2015 metų pradėti skaičiuoti savanorių apsilankymai LZS ir jų išdirbtų valandų skaičius (1 lentelė). Paaiškėjo, kad per visus savanoriškos veiklos metus savanoriai neatlygintinai sodui „padovanojo“ ištis nemažai savo asmeninio laiko. Nuo 2015 m. savanorystės valandų skaičius išaugo nuo 650 iki 5500 valandų 2025 m., remiantis LZS turimais duomenimis. Tai reiškia, kad per 10 metų savanoriška veikla ženkliai išaugo, net 8,5 karto. Tai rodo stiprėjantį savanorystės judėjimą ir augantį žmonių norą prisidėti prie bendruomenės gerovės.

1 lentelė. Savanorių išdirbtų valandų skaičius per dešimt metų LZS.

LZS jau turi ne vienerių metų patirtį dirbant su savanoriais ir praktikantais. Todėl, žvelgiant į lentelę ir joje pateiktus skaičius, galima drąsiai teigti, kad dirbame nuosekliai, kaupiame patirtį, tobulėjame ir einame į priekį.

II SKYRIUS

REIKALAVIMAI, TAIKYTINI SAVANORIAMS

Asmenys, norintys savanoriauti LZS, pirmiausia turėtų pasižymėti motyvacija dirbti su gyvūnais. Lygiai taip apt svarbu, kad savanoris norėtų tobulėti ir siektų sužinoti daugiau apie biologinę įvairovę ar nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimą, prisidėti prie gamtos tausojimo. Taip pat svarbus noras geriau pažinti save, atrasti sritis, kuriose labiausiai tinka realizuoti savo žinias, įgyti praktikos, tobulėti, išmokti ir patirti ką nors naujo.

Savanoris LZS turi atitikti tam tikrus **savanoriškai veiklai numatytus reikalavimus**, tai yra:

- savanoriais gali būti vyresni kaip 16 metų Lietuvos Respublikos piliečiai ir Lietuvos Respublikos teritorijoje teisėtai esantys užsieniečiai;
- asmenys, jaunesni kaip 18 metų, gali dalyvauti savanoriškoje veikloje, jeigu tam neprieštarauja jų atstovas pagal įstatymą;
- savanoriui kvalifikacija nėra būtina, išskyrus tokį savanoriškos veiklos pobūdį, kuris reikalauja specialios kvalifikacijos;

- LZS yra padidinto pavojingumo objektas: jame laikomi laukiniai gyvūnai pasižymi didele fizine jėga, turi aštrius dantis ir nagus. Kai kurie gyvūnai gali būti nuodingi, todėl, siekiant užtikrinti žmonių saugumą, žmonės su negalia savanoriauti nepriimami;
- atsižvelgiant į atliekamos veiklos pobūdį, savanoriui gali būti taikomi ir kiti reikalavimai, nustatyti atskiras sritis reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Asmeniui, kuris nori savanoriauti LZS, svarbu atitikti ne tik formalius reikalavimus, bet ir **pasižymėti šiomis asmeninėmis savybėmis:**

- mylintis gamtą ir norintis dalintis savo žiniomis apie jos išsaugojimą;
- būti atsakingu ir rūpestingai žiūrėti į gyvūnų gerovę;
- būti empatišku, nuoširdžiu, supratingu ir atsakingu;
- komunikabilus ir emociškai stabilus;
- gebantis susiorientuoti naujose situacijose.

LZS labai laukia savanorių, turinčių įvairių pomėgių: tokių, kuriais jie galėtų pasidalinti su darbuotojais, pavyzdžiui, pamokyti pynimo, žaislų gamybos (1 pav.) ar kitaip prisidėti kuriant gyvūnų užimtumą. **Svarbu**, kad savanoris nesunkiai rastų bendrą kalbą su darbuotojais. Atrenkant savanorius, pagrindinis kriterijus yra jų motyvacija prisidėti prie zoologijos sodo veiklų.

Darbas LZS yra labai įvairus – čia yra daug sričių, kuriose gali prisidėti ir **Tu!**

1 pav. Savanorių pagaminti žaislai gyvūnams

III SKYRIUS

SAVANORIŠKOS VEIKLOS LZS ORGANIZAVIMAS

Pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis savanorišką veiklą Lietuvoje – Lietuvos Respublikos Savanoriškos veiklos įstatymas, priimtas 2011 m. birželio 22 d. (Nr. XI-1500). Nurodytasis teisės aktas padeda tiek savanoriams, tiek savanoriškos veiklos koordinatoriams vienodai suprasti savanoriškos veiklos ypatumus, principus, savanorio ir savanoriškos veiklos koordinatoriaus teises ir pareigas, savanoriškos veiklos organizavimo tvarką.

Už savanoriškos veiklos organizavimą ir koordinavimą yra **atsakingas LZS direktoriaus paskirtas savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatorius**, kuris:

- atrenka kandidatus į savanorišką veiklą LZS;
- parengia savanoriškos veiklos sutartį su savanoriu;
- sudaro savanoriškos veiklos planą kartu su savanoriu;
- supažindina savanorį su LZS vidaus tvarkos taisyklėmis, darbo saugą ir sveikatą reglamentuojančiais dokumentais;
- suteikia savanoriui savanoriškai veiklai atlikti reikalingą informaciją, mokymus, teikia konsultacinę ir kitokią pagalbą;
- kuruoja savanorį visą savanorystės laikotarpį;
- esant poreikiui, baigiant savanorišką veiklą, savanoriui išduoda dokumentą, patvirtinantį savanorio vykdytą veiklą, pasirašytą LZS vadovo;
- prižiūri savanorio atliekamą veiklą.

Asmuo, pretenduojantis tapti LZS savanoriu, turi **pateikti šiuos dokumentus**:

- galiojančią asmens tapatybės kortelę arba pasą;
- nepilnamečio pretendento į savanorius tėvų ar globėjų sutikimą vykdyti savanorišką veiklą;
- kitus reikiamus dokumentus (pvz.: įgytą išsilavinimą, kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus ar kt.).

Dokumentų pateikimas ir vertinimas:

- dokumentus kandidatai teikia asmeniškai savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatoriui atvykstant į LZS, adresu: Radvilėnų pl. 21, Kaunas, LT-50299;
- sprendimą dėl savanorio atitikimo atlikti savanoriškas veiklas LZS priima savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatorius;

- kandidatai, atitinkantys savanoriui nustatytus reikalavimus, informuojami apie priimtą sprendimą atėjimo metu arba telefonu, o vėliau suderinamas susitikimo dėl savanoriškos veiklos aptarimo laikas ir vieta;

- atsižvelgiant į savanoriškos veiklos pobūdį ir teisės aktų nustatytus reikalavimus, savanoriškos veiklos koordinatorius (savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatorius) iš savanorišką veiklą norinčių atlikti asmenų gali paprašyti pateikti tokiai veiklai atlikti reikalingus dokumentus (pvz.: pažymą apie teistumą; galiojančią asmens medicininę knygėlę (forma Nr. Nr.048/a) arba privalomo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą (forma Nr. 047a), o asmenys iki 18 m. – vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027–1/a);

- kitus reikiamus dokumentus.

Su kiekvienu savanoriu yra **pasirašoma**:

- savanorystės sutartis;
- įsipareigojimas saugoti asmens duomenis;
- konfidencialumo laikymosi pasižadėjimas.

Savanoriškos veiklos sutartyje susitariama dėl:

- savanoriškos veiklos trukmės ir laiko;
- savanoriškos veiklos pobūdžio (trumpalaikė ar ilgalaikė savanorystė, savanorystės veiklos ir pan.);

- kitų sąlygų.

Savanorišką veiklą savanoris atlieka LZS teritorijoje. Savanoriai, prieš pradėdami vykdyti savanorišką veiklą LZS, **supažindinami su**:

- LZS teikiamų paslaugų specifika (tikslais ir uždaviniais), aplinka, darbuotojais;
- LZS vidaus tvarkos taisyklėmis, darbo saugos ir sveikatos darbe reikalavimais, konfidencialumo tvarka;
- savanoriškos veiklos planu (savanoris sutarties galiojimo metu įsipareigoja skirti savanoriškai veiklai tam tikrą valandų skaičių ir dirbti nustatytu laiku pagal sudarytą veiklos planą. Šis planas gali būti keičiamas iš anksto suderinus jį su savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatoriumi).

Savanorystės pasibaigimas:

- LZS turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, jei savanoris netinkamai ir (ar) nekokybiškai vykdo sutartyje numatytus įsipareigojimus arba jų nevykdo.

- LZS savanorį apie sutarties nutraukimą įspėja ne vėliau kaip prieš 3 (tris) darbo dienas iki sutarties nutraukimo dienos;
- savanoris turi teisę nutraukti savanorišką veiklą, įspėjęs apie tai LZS ne vėliau kaip prieš 5 (penkias) darbo dienas bei nurodęs sutarties nutraukimo priežastis.

IV SKYRIUS

SAVANORIO TEISĖS IR PAREIGOS

Kiekvienas asmuo, savanoriaujantis LZS, turi teises ir pareigas, kuriomis vadovaujasi savanorystės laikotarpiu.

Savanoris turi teisę:

- būti informuotas apie savanoriškos veiklos mastą ir apimtį, apie esančius ir galimus rizikos veiksnius sveikatai ir saugai, kurie gali kilti savanoriškos veiklos metu, ir apsisaugojimo nuo jų priemonių panaudojimą;
- gauti savanoriškai veiklai atlikti reikalingas priemones, informaciją, mokymus, konsultacinę ir techninę pagalbą;
- gauti dokumentą, patvirtinantį savanorio atliktą savanorišką veiklą, įgytą kompetenciją;
- nutraukti savanorišką veiklą.

Savanorio pareigos:

- laikytis su savanoriškos veiklos koordinatoriumi aptartos savanoriškos veiklos atlikimo tvarkos;
- dalyvauti pasirengimo savanoriškai veiklai kursuose, jeigu tokius numato savanoriškos veiklos pobūdis;
- nepažeisti LZS ir asmenų, kurių labai atliekama savanoriška veikla, teisėtų interesų;
- sąžiningai atlikti savanorišką veiklą;
- vykdyti savanorišką veiklą neatlygintinai ir sąžiningai;
- laikytis nustatytos savanoriškos veiklos atlikimo tvarkos, laiko, saugos ir sveikatos darbe reikalavimų, numatytų LZS vidaus tvarkos taisyklėse;
- dalyvauti savanoriams organizuojamuose susitikimuose ir atvejų, susijusių su savanoriška veikla, analizėse (jei tokie rengiami);
- be darbuotojo, atsakingo už savanoriškų darbų koordinavimą, žinios ir pritarimo nepriimti

su savanoriška veikla susijusių sprendimų, nesiimti savarankiškų veiksmų, prireikus informuoti apie savanoriškai atliekamų darbų eigą ir problemas;

- bendradarbiauti su asmeniu, atsakingu už savanoriškų darbų koordinavimą tiek LZS, tiek kitose savanorystei numatytose vietose;
- iš anksto informuoti savanorių koordinatorių, jei pasikeis aplinkybės, turėsiančios įtakos savanoriškai veiklai atlikti (pvz.; išvykimas atostogų ir kt.);
- nedelsiant pranešti savanoriškos veiklos koordinatoriui apie aplinkybes, kurios trukdo ar neleidžia vykdyti savanorišką veiklą.

V SKYRIUS

GALIMOS SAVANORIŠKOS VEIKLOS LZS

VEIKLA PAGAL TRUKMĘ: • vienkartinė; • trumpalaikė; • ilgalaikė.	VEIKLA PAGAL AMŽIŲ: • senjorai; • jaunimas.	VEIKLA PAGAL ORGANIZAVIMĄ: • individuali; • grupėmis; • organizacijomis	VEIKLA PAGAL SAVANORIŠKOS TARNYBOS PROGRAMĄ
--	---	--	--

5.1 VEIKLA PAGAL TRUKMĘ:

LZS organizuoja vienkartinę, trumpalaikę (iki 3 mėnesių) ir ilgalaikę (trunkančią ilgiau nei 3 mėnesius) savanorišką veiklą.

Vienkartinė veikla, tai – įvairi pagalba organizuojant renginius ir jų metu arba atlieka darbus, numatytus konkrečiais dienais.

Trumpalaikė veikla – savanoris prisideda prie į konkrečių rezultatų orientuotų uždavinių įgyvendinimą, nereikalaujančių ilgalaikio įsipareigojimo.

LZS galima rinktis šias **trumpalaikes savanoriškas veiklas**:

- pagalba tvarkant gyvūnų voljeras;
- įvairi pagalba organizuojant renginius ir renginių metu;
- aplinkos tvarkymas LZS teritorijoje;
- kitos veiklos.

Dalyvaudamas trumpalaikėje savanoriškoje veikloje savanoris:

- susitinka su nepažįstamais žmonėmis, kurie taip pat yra savanoriai;

- įgyja galimybę atlikti gerą darbą per trumpą laiką;
- geriau susipažįsta su sritimi, kurioje dirba.

Ilgalaikė savanoriška veikla, tai veikla kai savanoris ilgesniam laikui (pvz.: daugiau nei 3 mėnesiams) įsitraukia į organizacijos veiklą ir reguliariai joje dalyvauja.

LZS galima rinktis šias **ilgalaikes savanoriškas veiklas**:

- individuali pagalba globojamam (prižiūrimam) gyvūnui;
- užimtumo priemonių gamyba mylimiems gyvūnams;
- maisto ruošimas gyvūnams;
- dalyvavimas renginiuose LZS atstovo teisėmis;
- pagalba edukacinėse programose;
- gyvūnų elgesio stebėjimas.

Ilgalaikis savanoris iš savanoriškos veiklos gali tikėtis:

- **mokymosi**: savanorišką veiklą vykdant ilgą laiką, atsiveria daug mokymosi galimybių;
- **bendrumo ir dalijimosi**: ilgalaikė savanorystė paremta santykiiais ir bendruomeniškumu, dėl kurių daugeliui savanorių motyvacijos užtenka ilgam;
- **specifinių, tam tikrai profesijai būdingų įgūdžių įgijimo**: tai gali būti svarbu renkantis ateities profesiją ar kaupiant profesinę patirtį;
- **darbo kolektyve išmanymo**: įgyti gebėjimų planuoti ir atlikti darbus, pasidalyti juos, prisiimti atsakomybę, rodyti iniciatyvą ir pan.

5.2 VEIKLA PAGAL AMŽIŲ:

Savanoriauti gali visi asmenys nuo amžiaus, kai gali prisiimti teisinę atsakomybę už savo veiksmus. Skirtingų amžiaus grupių motyvai ir poreikiai šiek tiek skiriasi, todėl LZS organizuoja atskiras veiklas senjorams ir jaunimui (mokykloms). Vyresnio amžiaus žmonių įsitraukimas į savanoriškas veiklas žymiai prisidėjo prie savanorystės plėtros.

Savanorystė turi būti laisvas pasirinkimas, nes tai kuria ypatingą santykį su atliekamais darbais. Nors dažnai manoma, kad savanoriška veikla naudinga tik tiems, kuriems ji teikiama, tyrimai rodo, kad ji teikia psichinę ir fizinę naudą ir patiems savanoriams: padeda išvengti depresijos, susirasti draugų, įgyti naujų įgūdžių, o tikslo turėjimas suteikia energijos ir gyvenimo prasmę.

Vyresnio amžiaus žmonės turi galimybę dirbti kartu su jaunimu (2 pav.), rodyti pavyzdį, padėti jaunimui ir patys mokytis iš jo, taip mažinant kartų atotrūkį. Užsiimant šia veikla užmezgami

nauji ryšiai su žmonėmis ir bendruomenėmis, įgyjami nauji įgūdžiai, o tikslo siekimo ir reikalingumo jausmas suteikia gyvenimui prasmės.

Tai taip pat puiki galimybė senjorams perduoti savo patirtį ir gyvenimo išmintį, prisidedant prie harmoningos, demokratiškos ir šiuolaikinės visuomenės kūrimo.

LZS padeda savanoriams išsikelti asmeninius tikslus, rasti dominančią sritį ir pasirinkti tinkamą veiklą pagal poreikius. Savanorius palaikome visos savanorystės eigos metu – suteikiame pokalbius, pagalbą ir grįžtamąjį ryšį, ypač kai savanorystė yra nauja patirtis, galinti kelti nerimą. Savanorystės trukmę ir laiką pasirenka pats savanoris.

2 pav. Kartu dirbantys įvairaus amžiaus žmonės (asociatyvi nuotrauka iš interneto).

Jaunimo (mokyklų) savanoriška veikla. Šiai laikais jaunimas vis aktyviau įsitraukia į savanoriškas veiklas, noriai prisideda prie kilnių darbų ir taip keičia bendruomenės veidą. Savanorystės poveikis priklauso nuo to, kiek pasitikime savanoriais ir kiek jiems suteikiame laisvės veikti. Visa tai turi įtakos savanorių asmenybių auginimui, leidžia skleisti savanorystės idėją aplinkiniams. Būtent savanoriška veikla padeda įgyti pasitikėjimo savimi. LZS tikslas – sudaryti galimybes jauniems žmonėms realizuoti save savanoriškoje veikloje, teikiant puikią progą pažinti save ir padėti apsispręsti dėl profesinės krypties pasirinkimo.

LZS suteikia galimybę atlikti vienkartinę veiklą grupėms. Tokiais atvejais savanoriai atlieka darbus konkrečią dieną (3 pav.). Po jų veiklos, organizuojamas pokalbis su LZS savanorių koordinatoriumi, kuris atsako į klausimus ir pateikia trūkstantį informaciją.

Jaunimas taip pat gali prisijungti prie Jaunimo savanoriškos tarnybos – intensyvios šešių mėnesių trukmės savanorystės programos akredituotoje organizacijoje. Šios programos metu savanoriai atlieka konkrečias užduotis, mokosi įveikti sunkumus ir dirba nuosekliai, nepriklausomai nuo metų laiko. Į programą gali pretenduoti visi jauni žmonės.

3 pav. LZS jaunieji savanoriai.

5.3 VEIKLA PAGAL ORGANIZAVIMĄ:

Vieno žmogaus savanoriavimas vadinamas **individualia savanoriška veikla**. Tai savanorio darbas vienas (4 pav.), kuriame jis savarankiškai prisideda prie įstaigos tikslų, tobulėja, įgyja naujų įgūdžių ir patirties, prisideda prie bendruomenės gerovės bei gali tobulinti savo asmenines iniciatyvas.

4 pav. Individualiai atliekamas savanoriškas darbas.

Savanoriška veikla gali būti organizuojama ir grupėmis. Grupinė savanoriška veikla – tai kelių žmonių bendras darbas siekiant vieno tikslo, atliekant paskirtas užduotis (5 pav.). Ji leidžia patirti vykstančius procesus kartu, geriau pažinti kitus, lavinti bendravimo įgūdžius ir kurti prasmingus santykius.

5 pav. Grupėje atliekamas savanoriškas darbas.

Savanoriška veikla gali būti orientuota ir į organizacijas (įmonės, įstaigos, bendrovės ir t.t.) LZS kviečia įvairių organizacijų darbuotojus vienai dienai prisijungti prie mūsų veiklų ir įgyti naujų įgūdžių. Įvairiausios įmonės savanoriauja LZS, ir tai yra naudinga visoms, nepriklausomai nuo jų dydžio (6 pav.). Trumpalaikė savanorystė stiprina komandinį darbą, yra puiki galimybė pažinti kolegas neįprastoje aplinkoje ir patirti bendradarbiavimą praktiškai. Be to, tokia veikla teigiamai veikia organizacijos kultūrą, darbuotojų įsitraukimą ir pasitenkinimą, taip pat prisideda prie organizacijos įtvirtinimo globalioje rinkoje. LZS savanoriškoje veikloje yra dalyvavusios tokios įmonės kaip: „Lietuvos Draudimas“, „Danske Bank“, „Ignitis“, „SWEDBANK“, „Compensa“ bei daugelis kitų skirtingų organizacijų. Atlikus savanoriškus darbus, aptariama visos dienos veikla ir suteikiamas grįžtamasis ryšys. Savanoriai taip pat gauna galimybę iš arčiau pažinti laukinių gyvūnų pasaulį. Savanorystės trukmė priklauso nuo numatytų darbų apimties tą dieną.

6 pav. AB „Lietuvos draudimas“ darbuotojai savanoriauja LZS .

5.4 SAVANORIŠKOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS PAGAL JAUNIMO SAVANORIŠKOS TARNYBOS PROGRAMĄ:

Jaunimo savanoriška tarnyba vykdoma vadovaujantis *Jaunimo savanoriškos tarnybos organizavimo tvarkos aprašu*, patvirtintu **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) 2025 m. spalio 10 dieną ministro įsakymu Nr. A1-555** , kuris įsigaliojo nuo 2026 m. sausio 1 d. ir tik

sudarius rašytinę Jaunimo savanoriškos tarnybos sutartį (toliau – Sutartis) tarp jauno žmogaus, įstaigos, kaip savanorį Priimančios organizacijos (PO), ir Savanorišką veiklą organizuojančios (KO) organizacijos, kurioje apibrėžiami šalių įsipareigojimai bei atsakomybės: savanorio užduotys, darbų apimtys, pareigos, Priimančios organizacijos ir KO organizacijos pareigos, atsakomybė, savanorio, PO ir KO organizacijos kontaktiniai duomenys.

Tarnyba turi būti vykdoma ne mažiau kaip 35 valandas per mėnesį nuo Sutartyje nurodytos Tarnybos pradžios datos ir ne mažiau kaip 240 valandų per 6 mėnesius. Tarnyba turi būti vykdoma Sutartyje nustatytu terminu pagal Savanorio, priimančiosios organizacijos ir koordinuojančiosios organizacijos suderintą Savanorio grafiką. Pagal Savanorio grafiką Savanoris gali be pateisinamos priežasties nevykdyti veiklos 2 kartus (ne daugiau kaip po 1 savaitę kiekvieną kartą ir ne daugiau kaip 2 savaites iš viso) per visą Sutartyje nustatytą Tarnybos vykdymo terminą. Tarnyba gali būti vykdoma nuotoliniu būdu, tačiau ne daugiau kaip 12 valandų per mėnesį, ir tai turi būti nurodyta Savanorio grafike, veiklos aprašyme nurodant, kad Tarnyba buvo vykdoma nuotoliniu būdu. Koordinuojančioji organizacija privalo užtikrinti, kad Savanorio individuali, ne priimančiosios organizacijos veiklos vietoje vykdoma, Tarnyba sudarytų ne daugiau kaip 20 procentų arba ne daugiau kaip 8 valandas Savanorio mėnesio Tarnybos laiko.

LZS, kaip vienos iš šalies, **funkcijos** yra tokios:

- numatyti savanorio veiklas ir sudaryti savanorio lankomumo grafikus, atsižvelgiant į individualius jo poreikius, turimas ir norimas įgyti kompetencijas;
- sudaryti sąlygas savanoriui įsitraukti į LZS kolektyvą;
- stebėti savanorio veiklą ir teikti jam konsultacijas su savanoriška tarnyba susijusiais klausimais;
- informuoti KO organizacijos mentorių apie savanorio lankomumą pagal LZS ir KO organizacijos susitarimą, bet ne rečiau kaip vieną kartą per vieną kalendorinį mėnesį;
- sudaryti sąlygas savanoriui dalyvauti jam skirtuose susitikimuose su mentoriumi ir kitose su savanoriškos veiklos vykdymu susijusiose veiklose;
- bendradarbiauti su KO organizacijos savanorio mentoriumi, savanoriškos tarnybos metu ir jos pabaigoje informuoti savanorį apie pasiektus rezultatus, įgytas kompetencijas;
- atsižvelgiant į finansines galimybes, padėti KO organizacijai užtikrinti savanorio apgyvendinimą, maitinimą, aprūpinimą veiklos ar kitomis būtinomis priemonėmis;
- padėti spręsti konfliktus, kilusius tarp mentoriaus, kuratoriaus ir savanorio;
- pagal galimybes padėti KO organizacijai teikti administracinę pagalbą savanoriui;

- periodiškai organizuoti susitikimus su savanoriu, siekiant aptarti klausimus, susijusius su savanoriška veikla. Rekomenduojama susitikimus organizuoti reguliariai, ne rečiau kaip vieną kartą per 14 kalendorinių dienų;
- sutartyje numatytomis sąlygomis padėti savanoriui ugdyti kompetencijas, reikalingas veikloms vykdyti;
- motyvuoti savanorį dalyvauti kompetencijų į(si)vertinimo veikloje, sudaryti sąlygas savanoriui atlikti pavestas užduotis, jas pristatyti kuratoriui ir su juo aptarti bei vertinti naujai įgyjamas / tobulinamas kompetencijas / pasiekimus;
- viešinti savanorystės galimybes.

Savanorio funkcijos, remiantis sudaryta Sutartimi:

- atlikti savanorišką veiklą LZS Sutartyje nustatytais terminais ir sąlygomis;
- susipažinti ir laikytis LZS vidaus tvarkos taisyklių bei darbo saugos reikalavimų;
- aktyviai bendrauti su kuratoriumi ir mentoriumi;
- dalyvauti savanoriškos veiklos susitikimuose su kuratoriumi ir mentoriumi;
- dalyvauti kompetencijų įsivertinime pagal nustatytą tvarką, vertinant jaunimo savanorių įgytas kompetencijas vykdant savanorišką veiklą ir suteikiant galimybę jas pačiam įsivertinti;
- savanoriškos veiklos pradžioje ir pabaigoje įsivertinti norimas įgyti, įgytas, patobulintas kompetencijas / pasiekimus, savanoriškos veiklos rezultatus ir įgytos kompetencijos panaudojimo perspektyvas.

Šioje dalyje yra įvardintos pagrindinės galimos savanoriškos veiklos LZS, tačiau taip pat svarbios ir kitos savanoriškos veiklos sritys, todėl kiekvieno savanorio atveju poreikiai ir galimybės aptariami individualiai.

VI SKYRIUS

SAVANORIŲ MOTYVACINĖ SISTEMA LZS

Akivaizdu, kad norint savanorius išlaikyti ilgą laiką, būtina juos nuolat palaikyti ir motyvuoti, kad jų energija neišblėstų, jie jaustųsi reikalingi, naudingi kitiems ir vertinami. Pagrindinės dvi savanorių palaikymo ir motyvavimo formos – individualūs savanorio ir koordinatoriaus susitikimai bei bendri (grupiniai) susitikimai įstaigos viduje ar už jos ribų. Be to, **savanoriška veikla gali būti įskaityta kaip socialinė-pilietinė veikla**, vykdyta pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamus bendrojo ugdymo planus. **LZS savanoriška veikla kaip socialinė-pilietinė veikla**

įskaitoma tik asmenims nuo 16 metų, atsižvelgiant į tai, kad savanoriais LZS gali būti, tik asmenys, sukakę arba vyresni negu 16 metų.

Išimčių taikymas socialinių-pilietinių valandų užskaitymui mokiniams iki 16 metų:

Išskirtiniais atvejais, iš anksto susitarus su atsakingais LZS darbuotojais, socialinės-pilietinės veiklos valandos gali būti užskaitomos ir mokiniams iki 16 metų.

Socialinės-pilietinės veiklos valandos gali būti užskaitomos, jei mokinys ar mokinių grupė, iš anksto suderinęs (-usi) darbus su LZS, atlieka LZS bendruomenei naudingas veiklas nebūtinai LZS teritorijos apimtyje. Pavyzdinis, bet ne galutinis, veiklų sąrašas gali apimti medžių / krūmų lapų ar šakelių rinkimą, įvairių riešutų rinkimą, augalinės medžiagos paruošimą gyvūnams, šakų rūšiavimą bei kitus, su LZS iš anksto suderintus pagalbinius darbus.

Kiekvienas atvejis vertinamas individualiai, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, apimtį ir jos atitiktį socialinės-pilietinės veiklos tikslams.

Galima išskirti šiuos **pagrindinius savanorių palaikymo (motyvavimo) aspektus** LZS:

- savanoris turi jaustis esąs įstaigos dalimi. Savanoriai turi nesijausti esantys nuošalyje: klausiama jų nuomonės, jie informuojami apie priimtus sprendimus, planus, svarbius įvykius ir pan.;
- savanoris turi jaustis svarbus ir naudingas LZS. Savanorio ir įstaigos vertybių ir tikslų artumas padeda savanoriui jaustis gerai atliekant reikiamą vaidmenį;
- savanoriškas darbas turi teikti galimybę tobulėti. Savanoriška veikla sudaro galimybę asmeniškai tobulėti (bendraujant, patiriant naujų įspūdžių, dalyvaujant įvairiuose renginiuose ir t. t.) arba (ir) skatinti specialiuosius gebėjimus ir kelti profesinę kvalifikaciją;
- sudaroma galimybė savanoriui jaustis LZS dalimi. Savanoriai susitinka su naujais žmonėmis ir įveikia saviizoliacijos ir nereikalingumo jausmą. Lygiai taip pat svarbu patenkinti poreikį priklausyti grupei, būti svarbia jos dalimi;
- sukuriamas ir palaikomas ryšys su LZS darbuotojais, ypač su savanorystės ir bendradarbiavimo koordinatoriumi. Su savanoriais bendraujama individualiai, o kartą per mėnesį turi būti organizuojamas susirinkimas su visais savanoriais. Komandos formavimo susitikimai stiprina savanorių bendruomenę: jų metu savanoriai gali smagiai leisti laiką, susipažinti su kitais, sužinoti daugiau apie save, įveikti įvairius iššūkius, patirti bendrystės jausmą. Svarbi šių susitikimų funkcija – teikti ir gauti moralinę bei psichologinę paramą. Susitikimų formatas ir trukmė gali būti įvairūs, priklausomai nuo poreikių ir turimų išteklių. Šių susitikimų keli pavyzdžiai:

- savanorių komandos kviečiamos pažinti save ir kitus. Susitikimo metu dalį laiko savanoriai gali žaisti komandinį žaidimą, kuriame turi kartu rasti sprendimus ir juos įgyvendinti, o likusį laiką dalijasi savo, kaip savanorių, įgyta patirtimi;
- organizuojamos ekskursijos su gidu po Kauno miestą ar kitur;
- savanorių kvietimas į susitikimus su, pvz.: žinomu Kauno dramos teatro aktoriumi, kuris veda įvairius žaidimus ir improvizacijas, padėsiančias savanoriams geriau vieni kitus pažinti ir smagiai praleisti laiką;
- sudaromos sąlygos motyvuojančiai veiklai. Kuriant efektyvią savanorių programą, svarbiausia tinkamai parinkti savanoriams darbus, sukurti motyvuojančias darbo (veiklos) vietas;
- skatinamas atsakomybės jausmas. Svarbu, kad savanoris pajustų asmeninę atsakomybę už tam tikrą sritį, veiklą, projektus, konkrečius asmenis ar patikėtų užduočių atlikimą.

Palaikant ir motyvuojant savanorius daug dėmesio skiriama pirminiam savanorio įtraukimo į organizacijos veiklą etapui. Jis reikalingas, kad savanoriui būtų padėta apsibrasti LZS, jaustis gerai ir pan.

VII SKYRIUS

SAVANORIŲ SKATINIMAS

Į savanorišką veiklą įsitraukiama nesitikint materialaus atlygio, tačiau savanorių skatinimas ir įvertinimas yra itin svarbūs. Didelę reikšmę turi savanorystės koordinatoriaus ir savanorio santykiai: maloni aplinka, kreipimasis vardu, pagarbūs ir etiški pokalbiai bei asmeninis dėmesys savanoriui jau yra paskata. Koordinatoriaus užduotis – padėti savanoriui susipažinti su LZS darbuotojais, ypač tais, su kuriais planuojama dirbti, skatinti sveikus darbinius santykius, kviesti į susitikimus, informuoti apie įstaigos veiklą, tikslus ir užduotis, užtikrinti, kad savanoris gauna atsakymus į rūpimus klausimus ir nėra paliktas nuošalyje.

Savanoriams, kurie atlieka savanorišką veiklą LZS **ilgiau nei 3 mėnesius galimos apdovanojimų** arba kitaip – padėkos už bendrystę, **formos**:

- nemokama ekskursija iki 5 asmenų po LZS su savo sritį išmanančiu specialistu;
- išduodama išskirtinė savanorių apranga (ypatingai dideliuose renginiuose): marškinėliai, kepurės, skarelės ar kita atributika;
- išskirtinė galimybė pirmiems pamatyti naujai atvežtus gyvūnus.

Savanoriams, kurie atlieka savanorišką veiklą LZS **ilgiau nei metus galimos ir kitos apdovanojimų** arba kitaip – padėkos už bendrystę, **formos**:

- asmeninės LZS vadovo padėkos rašto įteikimas;
- LZS ženklelio (pvz.; suvenyro ar simbolikos) ir atmintinės įteikimas;
- kvietimas į neoficialius LZS darbuotojų ir savanorių pobūvius bei susitikimus;
- sveikinimai įvairiomis progomis;
- rūpinimasis savanorių gebėjimų ugdymu;
- įvairios išvykos ir kelionės;
- asmeninis pakvietimas 2 žmonėms į LZS renginius.
- už aktyvią savanorystę – nemokamas apsilankymas LZS iki 5 asmenų grupei (kartą per vienus kalendorinius metus).

LZS savanoriams, kurie atlieka savanorišką veiklą pagal Jaunimo savanoriškos tarnybos programą, ir savanoriams, kurie atlieka ilgalaikę savanorišką veiklą pagal savanoriškos veiklos sutartį, sudarytą ne trumpesniam kaip 90 dienų laikotarpiui, atsižvelgiant į 2011 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymo Nr. XI-1500 aktualios redakcijos nuostatas, esant galimybėms, gali būti kompensuojamos su savanoriška veikla susijusios tokios išlaidos:

- maitinimo išlaidos. Savanoriui atliekančiam savanorišką tarnybą, gali būti kompensuojamos maitinimo išlaidos tuo atveju, kai savanoris LZS per dieną savanoriauja ne trumpiau kaip keturias valandas;

- kelionės išlaidos;
- nakvynės išlaidos;
- pašto, ryšio paslaugų išlaidos;
- mokymų, susijusių su savanorio parengimu vykdyti numatytą savanorišką veiklą, dalyvių registravimosi dalyvauti renginyje išlaidos;

- savanoriškai veiklai vykdyti reikalingų priemonių, specialiųjų drabužių įsigijimo išlaidos;
- savanoriškos veiklos sutarties galiojimo laikotarpiu patiriamas sveikatos ir civilinės atsakomybės draudimo išlaidos;

- kitos tarptautinėse savanoriškos veiklos programose nustatytos išlaidos;
- kitos tiesiogiai su savanoriškos veiklos vykdymu susijusios ir su LZS arba koordinuojančiąja organizacija suderintos išlaidos.

Sprendimą dėl vienos dienos maitinimo išlaidų kompensacijos dydžio ir kitų išvardintų išlaidų kompensacijos dydžio, vadovaujantis *Savanoriškos veiklos išlaidų, patiriamų vykdant savanorišką*

tarnybą, dydžiais, ir šių išlaidų apmokėjimo tvarka, nustato savanoriškos tarnybos programą patvirtinęs tam tikros valdymo srities ministras ir priima LZS direktorius.

Susitarimas dėl išlaidų kompensacijos yra sudaromas raštu, numatant tai sudaromoje savanoriškos veiklos sutartyje ar sudarant atskirą susitarimą raštu. Atvejai, kai **avansu skirtos lėšos neatitinka** faktiškai patiriamų savanorio išlaidų, **nagrinėjami individualiai**.

Taip pat, remiantis LZS galiojančiu vidaus teisės aktu, nustatančiu LZS savanoriškos veiklos metu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo praktinio darbo ir (arba) mokymosi patirtimi tvarką, **savanorio dalyvavimas savanoriškoje veikloje gali būti pripažintas kaip jo praktinio, pagal veiklos pobūdį analogiško, darbo ir (ar) mokymosi patirtis**, t.y. tinkamai savanorišką veiklą vykdęs asmuo turi galimybę gauti patvirtinimą dėl įgytų kompetencijų pripažinimo darbine patirtimi.

LZS savanoriškos veiklos programa suteikia galimybę susipažinti su naujais žmonėmis, patirti naujų iššūkių, padėti kitiems ir asmeniškai tobulėti. Be to, tai puiki proga smagiai, turiningai ir prasmingai praleisti laiką. Savanorių parama kasdienėje LZS veikloje yra itin svarbi ir reikalinga, todėl džiaugiamasi kiekvieno asmens prisijungimu prie įstaigos veiklos puoselėjimo ir užduočių įgyvendinimo. Kiekvienas savanorio atliktas darbas: tiek didesnės apimties, reikalavęs daugiau laiko ir pastangų, tiek trumpalaikis ar vienkartinis yra svarbus, reikalingas ir vertinamas.

Būk savanoriu! Būk Lietuvos zoologijos sodo dalimi!
